

Een beknopte historiek van de GSM

Ik vond dit artikel zo interessant dat ik niet kon nalaten het hier op mijn website over te nemen. Met dank aan de auteur, Koen Baumers, en Het Nieuwsblad.

Tenslotte, denk maar aan het versturen van een SMS-je, is de GSM toch ook een opvolger van de telegraaf...

*****

We zeggen niet meer “hoe is’t” maar “waar ben je”: 50 jaar geleden rinkelde het belletje dat de wereld veranderde

Nieuwsblad Ochtend <regio@mail.nieuwsblad.be>

Geplaatst door **Koen Baumers** op 2 april 2023 om 03:00

Morgen, op 3 april 1973, is het exact vijftig jaar geleden dat de Amerikaanse ingenieur Martin Cooper het allereerste gsm-gesprek voerde. Met een toestel zo groot en zo zwaar als een baksteen, waarvoor je – toen het op de markt kwam – het equivalent van 10.000 euro moest betalen. Een halve eeuw later is duidelijk hoe groot de impact van de mobiele revolutie is geweest. En Cooper zelf? Die heeft een beetje spijt.

©Foto - Corbis via Getty Images

“Een kleine stap voor een mens, een enorme sprong voor de mensheid.” Zo zorgvuldig als Neil Armstrong vier jaar eerder zijn eerste woorden op de maan had uitgekozen, zo onvoorbereid begon technout Martin Cooper aan zijn giant leap. “Even testen hoe de klank is aan jullie kant, zoiets moet het geweest zijn”, zou hij daar later over zeggen.

Hij sprak die niet zo gevleugelde woorden op 3 april 1973. Richard Nixon was net begonnen aan wat een korte tweede ambtstermijn als Amerikaanse president zou worden. In België volgde Leburton ene Gaston Eyskens op. Elvis Presley liep nog vrolijk rond en had net het allereerste via satelliet gestreamde concert gespeeld, Aloha from Hawaii. En een Willy Sommers met schouderlang haar kreeg zijn eerste gouden plaat.

Eerst voor de elite

Cooper stond bij een zendstation in hartje New York, vlak bij het Museum of Modern Art en niet zo ver van waar een vastgoedontwikkelaar genaamd Donald tien jaar later zijn Trump Tower zou bouwen. Cooper werkte in die tijd voor Motorola en deed dat eerste telefoontje lekker pesterig richting het hoofdkantoor van Motorola's grote rivaal AT&T, beide actief in de sector van de autotelefoons.

Even testen hoe de klank is. Hoe had hij ook kunnen weten hoe verregaand de implicaties van zijn uitvinding zouden zijn. En hoe anders de wereld er vijftig jaar later zou uitzien als gevolg van die uitvinding. Het zou nog tien jaar duren voor Motorola echt met de commerciële uitrol van zijn toestel kon beginnen. Dat eerste commerciële telefoontje met een Motorola was een kleine stunt, met de kleinzoon van telefoonuitvinder Alexander Graham Bell aan de andere kant van de lijn.

Ook toen nog was mobiele telefonie alleen voor de elite weggelegd. De DynaTAC 8000X kostte in 1983 een equivalent van wat nu als 10.000 euro zou voelen. Een gadget in de wereld van het grote geld. In de film Wall Street (1987) speelt Michael Douglas een beurshandelaar die met dat toestel naar zijn klanten belt. This is your wake-upcall, pal. Ik ga je rijk maken.

Gelukkig nieuwjaar

In België komt mobiele telefonie pas in de jaren 90 van de grond. Het dan nog maar net tot Belgacom omgevormde RTT lanceert op 1 januari 1994 het Proximus-netwerk. Dat het hele bedrijf intussen de naam draagt van de mobiele tak, toont hoe groot de impact is geweest.

Al is ook het eerste telefoontje in eigen land er niet echt een met allure. Het was de toenmalige communicatieverantwoordelijke van Belgacom die het op zijn naam schrijft. "Ik had een gsm in mijn jas klaarzitten omdat ik wist dat het netwerk om middernacht geactiveerd werd", vertelde de intussen overleden man daar twintig jaar geleden over, in een interview naar aanleiding van het tienjarig bestaan van het netwerk in België. "Ik vierde oudejaar met mijn echtgenote op restaurant in Lembeke en belde naar de klantendienst om de man van wacht een gelukkig nieuwjaar te wensen. Hij bleek het te hebben doorgeschakeld naar zijn huis, omdat hij dacht dat er toch niemand zou bellen."

Nostalgie

In de jaren die volgen, breekt de gsm razendsnel door. Na één jaar hebben al 60.000 Belgen een gsm, na tien jaar belt 80 procent van de bevolking mobiel. "Voordien was je onbereikbaar als je op reis ging en bleef je thuis als je telefoon verwachtte", zegt Sam De Schutter. Hij bereidt als conservator van het Huis van Alijn, het Gentse museum voor 'alledaagse dingen', een expo voor over de jaren 90. Met daarin ook aandacht voor de technologische ommekeer van dat decennium. "Het is enorm snel gegaan. Tegen het eind van de jaren 90 was de gsm volledig ingeburgerd. Vroeger was de eerste vraag: Hoe gaat het? Nu is het: Waar ben je?"

En dat voor een toestel waarvan het in slogans klonk dat het mensen dichterbij brengt. Met de doorbraak kwam ook de discussie of het wel goed is voor ons. Al in de jaren 90 duiken de eerste wetenschappelijke onderzoeken op. Of die bijkomende straling wel gezond is, en dat we minder

bewegen door de gsm. Net vandaag, op 1 april 2023, wordt het “recht op deconnectie” verplicht voor werknemers. Maar de effecten lieten zich al in de eerste jaren voelen. “Naarmate de gsm meer functies overneemt van andere apparaten, brengen we er ook meer tijd op door”, zegt De Schutter. “Er is ook discussie of de sociale verbinding niet net vermindert.”

Je zou van minder nostalgisch worden. “Er was nog gene gsm, en gene VTM, en niemand die Hannibal of Murdock wilde zen”, zongen de Fixkes vijftien jaar geleden al. Intussen zijn er wereldwijd meer gsm’s dan mensen en in België heeft 98 procent van de gezinnen een gsm. “De jaren 90 waren het laatste tijdperk voor we zo bereikbaar waren, wat mee de nostalgie naar dat decennium verklaart”, zegt De Schutter.

De man van het allereerste telefoongesprek is zelf niet helemaal lyrisch over de uitvinding waarvan hij aan de basis lag. “Privacy is een zeer ernstig probleem”, zei Cooper tijdens een prijsuitreiking vorige maand. “Ik denk dat we geen enkele privacy meer hebben. Alles rondom ons kan opgenomen worden door iemand die het graag genoeg wil. Ook verslaving is een probleem.”

Over die verslaving: zouden we nog zonder kunnen? “Veel mensen experimenteren daarmee, een beetje vanuit die nostalgie”, zegt Sam De Schutter. “Maar het heeft een zodanige impact dat het eigenlijk heel moeilijk is. Vroeger sprak je een uur, een dag en een plaats af en moest je erop vertrouwen dat die persoon daar ging zijn. Nu zien we het op het moment zelf, of we spreken niet meer af omdat we het ook via de telefoon kunnen bespreken. Het veroorzaakt ook sociale stress: de kiemen voor fomo (fear of missing out, de angst om iets te missen, red.) zijn in de jaren 90 gelegd.”

En nu we het toch over letterwoorden hebben, misschien heeft de sms nog meer dan de gsm zelf een ommezwaai ingeluid. “Voordien verliep communicatie via de stem of via een brief, plots kon je ook schriftelijk een gesprek voeren. In de tijd dat je nog beknopt moest zijn om te voorkomen dat je moest betalen voor een tweede sms, vielen veel nuances weg en ontstonden afkortingen als lol (laughing out loud, luidop lachen, red.) en brb (be right back, ik ben zo terug, red.)”

Het volgende: een implantaat

Nog even terug naar Martin Cooper. 94 jaar intussen, en pas gelauwerd met een prijs voor zijn levenswerk op het congres van alles wat mobiel is. Hij trekt al jaren de wereld rond van uitreiking naar bekroning, met enige zelfspot. “De batterijduur van die eerste toestellen was 20 minuten, maar dat was niet erg, want niemand kon dat toestel zo lang vasthouden”, zei hij na een eredoctoraat in Hasselt.

Cooper heeft intussen zelf een smartphone – “Ik vind dat ik bij moet blijven” – en verwacht dat we op termijn zullen bellen met een implantaat als gsm, dat draait op menselijke energie in plaats van batterijen. “Je lichaam is de perfecte oplader: je neemt voedsel binnen en je lichaam maakt energie aan”, zegt hij. En nee, dat is in zijn ogen geen giant leap for mankind. “De gsm is nu al een verlengstuk van de mens geworden.”

Tijdslijn

3 april 1973

Martin Cooper belt vanuit het centrum van Manhattan met zijn Motorola naar het hoofdkantoor van grote rivaal AT&T. Het is het eerste gsm-gesprek ter wereld.

1983

Na tien jaar verder ontwikkelen brengt Motorola het eerste gsm-toestel op de markt. De DynaTAC 8000X kan na 10 uur opladen maximaal een halfuurtje bellen.

1987

De afkorting 'gsm' doet haar intrede, naar 'Groupe Spécial Mobile', de werkgroep die de internationale standaard vastlegt die gebruikt zal worden voor mobiele telefoongesprekken. De afkorting krijgt later een nieuwe betekenis: Global System for Mobile communications.

Januari 1992

De gsm komt aan in Europa. Finland rolt als eerste een netwerk uit.

3 december 1992

Een Britse softwareontwikkelaar stuurt 's werelds eerste sms'je, met als boodschap 'Merry Christmas'.

1 januari 1994

Als vijfde land in Europa krijgt België een gsm-netwerk, met de lancering van Proximus. Een gsm-nummer activeren kost dan 4.356 Belgische frank (omgerekend meer dan 100 euro, maar naar de normen van toen nog een pak meer). Een abonnement kostte 2.178 frank per maand (zo'n 55 euro).

Augustus 1996

Met Mobistar komt er concurrentie op de markt.

NVDFons: Ik had het genoeg om-via Telindus- in de voorbereidende periode te hebben mogen meewerken tot het behalen van de licentie

1998

Proximus telt 1 miljoen gsm-klanten.

April 1999

Orange (later BASE) wordt de derde operator.

April 2000

Het is voor het eerst mogelijk om sms'jes te versturen tussen verschillende Belgische netwerken.

September 2000

Nog in 2000 lanceerde Nokia de intussen legendarische 3310, waarvan 150 miljoen stuks werden verkocht.

Eind 2002

Dankzij mms kan je foto's versturen via de gsm.

2007

Apple lanceert de eerste iPhone, wat tot een nieuwe ommezwaai zal leiden.

*****